

Feiten - thema 1

Concepten van begaafdheid

---

1. Gelijke kansen bevorderen

Om gelijke kansen voor alle leerlingen te bevorderen, is het belangrijk om uit te gaan van een multidimensionaal en dynamisch begrip van (hoog)begaafdheid waarbij dus niet alleen cognitieve prestaties maar ook creativiteit en motivatie meetellen (Acar et al., 2016; Fleith et al., 2022; Hodges et al., 2018).

2. Groei mogelijk maken

(Hoog)begaafdheid is iets dat kan groeien, mits het juiste onderwijs, de juiste thuisomstandigheden, de juiste begeleiding en de motivatie aanwezig zijn (Lo et al., 2019; Ziegler & Stoeger, 2017).

3. Overal

(Hoog)begaafdheid komt overal voor, ongeacht achtergrond (Liu & Waller, 2018).

4. Armere of niet-westerse gezinnen

Leraren nomineren voor (hoog)begaafdheidsprogramma's vaker kinderen die thuis veel ondersteuning krijgen of 'het juiste gedrag' laten zien, wat kinderen uit armere of niet-westerse gezinnen benadeelt (Bianco et al., 2011).

5. Sociaal-economische achtergrond

Leerlingen met een zwakkere sociaal-economische achtergrond hebben vaak minder toegang tot vroege leerervaringen, educatief speelgoed en verrijkende activiteiten die hun potentieel voor (hoog)begaafdheid kunnen ontwikkelen en zichtbaar maken (Plucker et al., 2013).

6. Culturele verschillen

Culturele verschillen in hoe (hoog)begaafdheid wordt geuit en gewaardeerd kunnen leiden tot misidentificatie (Hébert & Reis, 1999). Sommige culturen waarderen bijvoorbeeld bescheidenheid boven het openlijk tonen van kennis, wat kan resulteren in onderidentificatie (het niet herkennen van (hoog)begaafdheid bij leerlingen die wel de capaciteiten hebben).

7. Jaarklassensysteem

In het jaarklassensysteem hebben begaafde leerlingen ($IQ \pm 121-130$) in toenemende mate te maken met het feit dat het reguliere onderwijs niet aansluit op hun leerproces. Bij hoogbegaafden ($IQ \geq 130$) is de aansluiting volledig zoek (De Heer 2017; Geelhoed & Viejra in Tak et al., 2016; Geelhoed, Struiksmā & Moesker in Tak et al., 2016; Kraijer & Plas 2014).

8. Anderstalige kinderen

Anderstalige kinderen kunnen door hun omgeving onderschat of niet gezien worden omdat ze meer tijd nodig hebben om vragen of opdrachten te begrijpen, waardoor zij minder intelligent overkomen. Om goed te kunnen presteren op tests en toetsen, hebben leerlingen een bepaalde hoeveelheid schooltaalwoordenschat nodig én manieren van logisch redeneren (Matthews & Peters, 2018).

9. Objectiviteit observaties

Resultaten van observaties zijn nooit volledig objectief, want wie observeert, 'neemt zichzelf mee' tijdens de observatie en nadien ook bij de interpretatie (De Wolf & Van den Beukering, 2009).

10. Evidence-informed onderwijs

Evidence-informed onderwijs vraagt dat leraren de koppeling leggen tussen de concepten uit de theorie en hun ervaringen in de praktijk. Die koppeling vereist kritisch wegen zonder dat resultaten van empirisch onderzoek terzijde geschoven worden (Diery et al., 2020).

Verwijzingen

- Acar, S., Sen, S., & Cayirdag, N. (2016). Consistency of the performance and nonperformance methods in gifted education: A multilevel meta-analytic review. *Gifted Child Quarterly*, 60(2), 81-101. <https://doi.org/10.1177/0016986216634438>
- Bianco, M., Harris, B., Garrison-Wade, D., & Leech, N. (2011). Gifted girls: Gender bias in gifted referrals. *Roeper Review*, 33(3), 170-181. <https://doi.org/10.1080/02783193.2011.580500>
- De Heer, W. (2017). *Gelijkheid troef in het Nederlandse basisonderwijs. Onderzoek naar het onderwijs voor zeer makkelijk lerenden*. Ipskamp Printing.
- De Wolf, K., & Van den Beukering, T. (2009). *Gedragsproblemen in scholen*. Acco.
- Diery, A., Vogel, F., Knogler, M., & Seidel, T. (2020). Evidence-based practice in higher education: teacher-educators' attitudes, challenges, and uses. *Frontiers in Education*, 5(62), 1-13. doi:10.3389/feduc.2020.00062
- Fleith, D. S., Pereira, N., & Alencar, E. M. L. S. (2022). Giftedness in Brazil: To what extent does terminology really matter? *Gifted Education International*, 38(3), 420-424. <https://doi.org/10.1177/02614294211064708>
- Hébert, T. P., & Reis, S. M. (1999). Culturally Diverse High-Achieving Students in an Urban High School. *Urban Education*, 34(4), 428-457. <https://doi.org/10.1177/0042085999344002>